

novem letu pri pregledovanji svojih beležk še prav mnogo mnogo zaostaline, ne upam si pri najboljši volji že sedaj s III. zvezkom na svetlo, in to tembolj, ker se mi je do sedaj s poslano naročnino še le polovica tiskarskih stroškov povrnila. Z ozirom na to obračam se na tem mestu do vseh p. n. prejemnikov, ki še za doposlane jim knjižice dotičnih zneskov niso poravnali, da to prav kmalu storiti izvolé, da mi bode potem mogoče že skoraj izdati obljubljeni snopič. — Tudi na »Narodnih legendah« je še precej

zaostankov, in baš to je vzrok, da še dosedaj s IV. zvezkom — ki je v rokopisu že davno dovršen — nisem mogel na svetlo. Ako kdo knjižic ne mara, lahko mi jih vrne pod istim ovitkom, pod katerim jih je prejel. Onih p. n. naročnikov zlasti pa krajinah šolskih svetov, ki so mi pisмено naznanili čas, kedaj račune poravnajo, ta prošnja ne zadeva.

V Središču, dne 20. prosinca 1893.

Anton Kosi, učitelj,

izdavalatelj in urednik »Zabavne knjižice za slov. mladino«.

L i s t e k.

Piše: R. P.

Kakor gobe po dežji začele so se množiti slovenske knjige in knjižice. Preobširno bi bilo, ako bi hoteli motriti vse; opozarjam le na del velikega slovstvenega polja, ki je učitelju-domoljuba skoro najvažnejši; opozarjam na novejšo slovstvene plodove namenjene naši mladini. Število teh kaže lep naraščaj. Prepuščam sestavo pregleda marljivejši roki, a meni teži dušo nekaj drugega.

Zemljani imamo navado, da izražamo o stvari, katero smo si ogledali, svoje mišljenje. Isto je v književnosti. Komaj je dotiskan nov duševni proizvod, že ga skrbno prebira sodnik-ocenjevalec, ki priobči, da bi tudi drugi poznali dotično delo, svojo obsodbo-oceno v kakem časopisu.

Dobra in pravična ocena je koristna: ona nagradi marljivega pisatelja z zasluženjo pohvalo, vspodbuja ga k pazljivejšemu delovanju, dobri knjigi je potrebno priporočilo, a slabi knjigi prepotrebna zavora, ki jej brani, da se ne razširi med narod. Žalibog ocenjujejo mnogi, ki ne poznajo namena ocene, ki mislijo, da naj ocena samo hvali in priporoča. Taki kritiki so razvabili pisatelje, da se ne trudijo, kakor bi bilo treba, kajti pohvalo žanjejo za vsak spis; a v književnosti se poraja mnogo, pa — piškavih plodov.

Oglejmo si vzorec navadne ocene:

Začne se z naslovom knjige, imenom pisatelja in založnika. Dalje nekako sledi: Zopet imamo priložnost javljati občinstvu lep napredek na slovstvenem polju. Marljivi pisatelj I. L. nam je podal knjižico s prav izbranim berilom. Jezik je čist in lahkoumljiv; ogibati bi se bilo sledečim malenkostim — — —. Sicer pa moramo knjižico najtopleje priporočati. Stoji s poštnino vred — kr.

Res mično! le hitro dopisnico ali poštno nakaznico v roke, pa naročimo! Kadar berem tako oceno, se spominjam nekega moža, ki je navadno tržne dni prodajal v Ljubljani pred gimnazijo. Ponujal je po čudno nizki ceni samo »extrafein« blago, a vsak se je kesal, kdor je je kupil.

Gorje pa kritiku, ki bi se drznil objaviti strogo oceno brez hladečega obliza — laskavega priporočila.

Takoj se oglasi pisatelj in v svojem odgovoru, katerega je mogoče dalje in skrbneje premišljeval nego izdano delo, neusmiljeno okrea poredneža.

Znan nam je pokojni Fr. Levstik. Bil je strog in neizprosno ocenjevalec in čistitelj naše književnosti. In kako plačilo je žel za svoje nevenljive zasluge? Natančen njegov životopis nam o tem prav mnogo pripoveduje. Čemu mu je sedaj vse slavljenje, da čemu so mu najlepši spomeniki, ko so mu življenje grenili njegovi lastni rojaki s tem, da mu niso privoščili niti trdo prisluženega kruha, da so ga v delovanji ovirali ter ga spravili v prezgodnji grob in vse to zaradi tega, ker je odkritosrčno in neustrašeno odkrival v korist narodu napake nekaterih pisateljev in narodovih voditeljev. Toda čemu se oziramo v preteklost, saj nam nudi sedanost skoro jednake primere.

Izšla je knjižica »Cvetina Borogradska«, in g. tovariš F. J. jo je ocenil strogo, a pravično. Takoj se oglasi, kakor je razvidno iz listnice »U. T. št. 23. I. 1892. — pisatelj »č. g. H. M. v P.«, češ, kako se predrzne nevešč »praeparand« na književnem polju skušenega moža — ki se pa v kljub temu ne ogiblje napak — brez priporočila ocenjevati. Čast Vam, g. urednik, da je šlo omenjeno hudovanje v — koš.

In peresni prepir, katerega smo čitali v sklepnih št. »U. T.« pret. l., dirnal je mene in gotovo še marsikoga zelo neprijetno, dasi je bil osoljen z »lepimi« dovtipi. Zlasti umešavanje osebnih stvari v izključno znanstveno razpravo dajalo je vsemu res »kolegi-jalno« lice!

Oprosti mi dragi čitatelj, da sva po dolgem uvodu šele sedaj prišla do prave razprave, v kateri hočem nekatere splošne hibe mladinskih spisov in nedostatke ocene osvetliti. V to moram porabiti konkreten slučaj.

Davno je že, kar je izšlo iz laščne prevedeno delo »Srce«. Brali smo o njem slične ocene, kakoršna je gori povedana. Zelo nerad omenjam ravno ta slučaj, kajti spisala je delo v našem jeziku gospica, in znamo, kako redke so med nežnim spolom osebe, ki bi svoje duševne zmožnosti pisмено izražati hotele, znamo,

Vestnik.

Najvisje odlikovanje. Presvetli cesar je podaril g. A. Jeršinovici, o. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku v Črnomlju, zlat križec za zasluge. Cestitamo!

Osobne vesti. Imenovani so bili: G. Andrej Kmet, učitelj v Trziči, nadučiteljem na trirazrednici v Cerkljah; g. Jožef Armiš, začasni učitelj na jednorazrednici v Sorici, stalnim učiteljem-voditeljem na tem mestu; g. Jožef Pavčič, začasni drugi učitelj na trirazrednici v Velikih Laščah, stalnim učiteljem na tem mestu; g. Štefan Birk, stalni učitelj na jednorazrednici v Hotiči, stalnim učiteljem-voditeljem na jednorazrednici v Zalogu. G. Anton Likozar, učitelj-voditelj na jednorazrednici v Goričah, pride v istem službenem razmerju v Godovič in g. Jožef Petkovšek, učitelj-voditelj na jednorazrednici v Godoviči, v istem službenem razmerju v Goriče. — G. Fr. Papler, nadučitelj v Borovnici, padel je na ledeni cesti tako nesrečno, da si je zlomil nogo.

Umril je dne 27. grudna m. l. g. Anton Pakiž, nadučitelj v Lokvi šele 31 let star in g. Jožef Hro-

vat, nadučitelj in predsednik krajnega šolskega sveta v Ljutomeru v 55. letu svoje starosti — oba zadeta od kapi. V. m. p.!

Popravek. V zadnji številki smo v članku dr. Fr. vitez Močnik poročali, da je pokojnik vsako leto pošiljal prispevke za „vdovsko društvo“. P. n. čitatelji naj blagoizvolijo to v toliko popraviti, da je pošiljal vsako leto vsoto za „Narodno šolo“ in za „Vrtec“, ne pa za „vdovsko društvo“. Pač pa je njegova g. vdova povodom njegove smrti poslala „vdovskemu društvu“ 100 gl.

Nalezljive otroške bolezni so se v kranjskem šolskem okraju pretekli mesec tako razširile, da so se morale zapreti šole v Cerkljah, Voklem, Velesovem, Št. Juriji, Smartnem in v Prinskovem.

Zahvala. Sl. „Narodna šola“ doposlala je tukajšnji šolski mladeži za nezatno vsoto veliko šolskega blaga, za kar se ji izreka primerna zahvala. Moravče, dne 20. prosinca 1893.

Ignac Klopčič,
predsednik.

Janko Toman,
nadaučitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 105

o. š. sv. Na štirirazredni deški šoli v Trziči je takoj stalno popolniti drugo učno mesto z dohodki II. plačilnega razreda, eventualno tretje učno mesto z dohodki III. in četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložo do dne 15. svečana.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dne 28. prosinca 1893.

Št. 1328

o. š. sv. Na dvorazrednici v Št. Petru pri Novem Mestu je s početkom drugega polletja 1892/3. druga učna služba z dohodki IV. plačilnega razreda stalno ali začasno popolniti.

Prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložé do dne 10. svečana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu,
dne 16. prosinca 1893.

Listnica uredništva.

G. A. L. v K.: Lepa hvala za poslano; priobčimo v prihodnji številki in če bo mogoče tudi to, kar ste nam že prej poslali. — G. F. T. na l.: V prihodnji

številki. — G. J. Z. v G.: Veseli nas, da ste se zopet jedenkrat oglasili. Po možnosti in polagoma hočemo ustrezati željam, izraženim v dopisu. Oglasite se zopet kaj z novega mesta! —

Ravno v novi izdaji je izšel in se dobiva pri. J. Giontiniju v Ljubljani

Anton Janežič-ev, „Slovensko-nemški slovar“.

Tretji tatis. Predelal in pomnožil Franc Hubad. Mehko vezan 3 gl., po pošti 3 gl. 15 kr. v 1/2 usnji 3 gl. 50 kr.

Naročila na Wolf-Pleteršnikov, „Slovensko-nemški slovar“, se sprejemajo. Prvi zvezek je že na svetlem. (Popolno delo bode obsegalo 20 zvezkov po 50 kr.).

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemajo list za 2 gl. na leto, za 1 gl. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Millčeve tiskarne v Ljubljani.

da med temi prej omenjena zavzema odlično mesto. Zatorej takoj izjavim, da s sledečim nikakor ne želim gđc. pisateljici zaslužene slave kratiti, temveč pokazati hočem nedostatke kritike. Priznati moram, da se je pisateljica trudila, da prikoji našim razmeram delo, ki sodrzuje res zlato nauke. Iz knjige se dalje razvidi, da se pisateljica bavi z drugimi slovanskimi narečji, a ravno to je najbrže vzrok glavni hibi knjige, namreč: pisana je za mladino ljudskih šol — preučeno.

Začuden odmahuješ, cenjeni čitatelj! Če se ti ne zdi verjetno, in nimaš proizvoda pri roki, nudim ti nekatere besede v poskušnjo, kakor: Kukulja, kri- vičast, legat, ambulaneja, jazmin, pokost, poset, ob- ljubiti se (v pomenu: priljubiti se), soha, praskalka, fes, glumašk, laveta, preprečenec, ploščina, parapeta, vrátnica, ebenik i. t. d.

Človek, ki je že mnogo bral in videl, razamel bo tudi te izraze, če ne drugače, vsaj po zmislu stavka. Nikakor pa ne moremo tega pričakovati od mladine ljudskih šol. In vendar sem opazil, da imajo po ne- kodí uvrščeno to knjigo med knjižice, namenjene prvencem! Morajo imeti pač čeznaturno obdarjene prvence!!

Jaz imam v tem sledečo skušnjo:

Ko so knjižice došle, in sem jih učencem pokazal, prosili so jih mnogi, kajti mikale so jih lepe podobe na zvananjem listu. Ker sem bil knjižice že sam pre- bral in opazil, da niso tako lahkoumevno pisane, kakor je kritika omenjala, posodil sem prva zvezka najboljšima učencema; čutila sta se odlikovana, a jaz sem si bil svest, da ju bosta posebno marljivo brala. Ko sta prečitala, izpraševal sem ju po vsebini posa- meznih povestí. Nekatere sta pripovedovala desti dobro; one pa, v katerih so slični izrazi s prej naštetimi, sta pač tudi skušala pripovedovati, a ni šlo.

Saj nam je kot učiteljem znano, da moramo večkrat mnogo navadnejše besede skrbno razlagati, da jih učenci razumejo; a prej naštete izraze naj učenci ljudskih šol s a mostojno tolmačijo?! Kaj hitro se je omenjenima učencema ohladilo veselje do knjižic, in ko sem jima dajal IV. zvezek, sta se že izrazila, da bi raje kaj drugega brala. Kaj mi koristi najbolje jedro, ako tiči v lupini, katere streti ne morem!

V III. zvezku „Iskric“ se tudi nahajajo izrazi, ki tudi odrastlemu človeku, dasi je že precej prebral, tuje doné. G. pisatelj jih je skušal s tem opravičiti, da so nabrani med Primorci. Dobro! Ako pišete za Primorce, rabite jih, kolikor Vam drago; ako pa ho- čete, da Vas bodo slovenski otroci tudi izven Primor- skega z veseljem čitali, rabite izraze tudi tem znane!

Hvalevredno je, da nabira učitelj res pristne iz- raze svojega kraja, kajti obéuje lahko bolj kakor kdo drugi s priprostim narodom. Toda, ako je marljivi učitelj nabral kope dobrih izrazov, priobči naj jih v kakem znanstvenem listu; sprejel jih bode gotovo rad. Te zbirke si bodo izkoriščali pisatelji šolskih in znan- stvenih knjig, ki morajo izraze večkrat s težo kovati. Pisateljem teh knjig je tudi dovoljeno izposojevati si izraze iz sorodnih slovanskih narečji, ako nedostaje domačih: saj bodo knjigo rabili v šoli, in tu je učitelj, ki učencem neznano razloži, slabe izraze ovrže in na- mestu njih boljše vpelje. S tem se jezik čisti! Po- polnoma neumestno pa je, ako uvajamo v knjižice, namenjene otrokom, ki so premagali komaj prve težave branja, izraze, zuane samo v kakem malem kraju, ali izraze kakega družega slovanskega narečja, ali celo izraze Slovanstvu čisto tuje. Ne pozabimo, da imajo knjižice namen, da jih mladina samostojno čita!

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz logaškega okraja. V logaškem okraju je bil z dnem 13. prosinca radi hudega mraza po okraj- nem šolskem svetu na vseh šolah pouk ustavljen. Komaj je pa mraz malo pojenjal, prenehati so morali v Planini v dan 23. prosinca vsled med otroci raz- širjajočega se oslovskega kašlja zopet z pričetim po- ukom.

— k.

Iz Leskovca pri Krškem. Kakor lansko leto, tako je tudi letos visokorodna gospa Ana grofinja Auersperg, rojena baronica Witzleben, ob- darovala več otrok tukajšnje šole s toplo zimsko obleko. Razdelitev obleke med najubožnejše otroke vršila se je v navzočnosti predsednika krajnega šol.

sveta in šolskega voditelja v šoli v Leskovci. Zaradi obilega snega in hudega mraza manjkalo je mnogo za obdarovanje določenih otrok, katerim so se morali določeni darovi doposlati. Za ta blagi čin usojata si podpisanca v imeni krajnega šolskega sveta in šolskega voditeljstva, kakor tudi v imeni obdarovanih otrok in roditeljev njihovih blagi dobrotnici, visokorodni gospej grofinji tem potem izreči najprisrčnejšo zahvalo. „Bog povrni stoterno!“

Krajni šolski svet in šolsko voditeljstvo
v Leskovci, dné 12. prosinca 1893.

Dr. I. Sterbenc,
načelnik.

Ivan Rupnik,
šolski voditelj.

